

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

10. Quam satisfactionem possit Princeps in bello petere? Ex p. 6. tr. 4. r.
22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

debitam non iustitiam, sed misericordiam est; & in priuatis iudiciis & iniuriis fas est iudici & Actori exequi poenam iustam, etiam si reus offerat æquiualentem satisfactionem.

3. Sed audiamus etiam distinctionem Duallij in 2. 2. tract. de charitate, quæst. 16. art. 4. vbi sic ait. Debent duo tempora in quibus offerri potest ista satisfactio, distingui: vnum in medio conflictu, siue prælii, quando Princeps in manibus suis victoriam quasi tenet; & tunc non tenetur Princeps oblatam satisfactionem, licet condignissimam acceptare: habet enim in manibus victoriam, & bellum iam penè confectum est, & ita sunt intelligendi Caietanus & Bañes. Aliud tempus est, quando nondum est inita vicima pugna: & tunc quia res sunt adhuc ex vtraque parte in integro, si quidem incerti sunt bellorum exitus, tenetur Princeps conditiones iustas pacis, vt satisfactiones acceptare; nec sanguinem humanum in tali casu profusioni exponere; siquidem continuatio belli eiusdem est rationis, ac indictio & susceptio belli: cum autem bellum suscipi non debeat, quando reus, seu persona, quæ damnum intulit, condignam reparationem offert, sic neque continuari debet, quando condigna satisfactio offertur.

RESOL. X.

Quam satisfactionem possit Princeps in bello petere?
Ex p. 6. tr. 4. Ref. 22.

§. 1. **R**espondet ex Syluestro Duallij in 2. 2. *Diui Thome tract. de charitate art. 4.* quod potest ipse Princeps; Primò petere ea omnia, quæ ablata sunt, vel etiam vallata. Secundò omnes expensas, quas occasione iniuriæ illatæ fecit. Tertio potest aliquid exigi in poenam iniuriæ illatæ, vt si verbis contumeliosis Principem ipsum profuderit, hæc verba contumeliosa omnino damnet, & improbet, dicens se hæc in parte malè & detractoriè loquutum esse: vel si sit aliud damnum, potest in poenam Princeps ipse tributum aliquod exigere: postremò potest etiam petere quicquid ad pacem, & securitatem impo- sterum necesse erit; hæc enim est finis belli præcipuus: bella enim suscipiuntur, vt exinde pax oriatur.

2. Nec etiam deseram hic apponere verba Coninch *disp. 31. de Bello dub. 7. num. 209.* vbi sic ait. Obtenta iam victoria, ac hoste debellato, per se loquendo ea licent, quæ necessaria sunt ad plenam satisfactionem pro iniuriis ac damnis acceptis, ac impensis factis toto belli tempore, item pro pace ac securitate in posterum stabilienda. Qualia sunt priuare victos etiam innocentes suis bonis; aut etiam aliquos libertate, si non sint Christiani: quatenus hoc ad dictos fines necessarium est. Item extruere in eorum terris munitiones, ac præsidia imponere: item imperare iis tributa & similia. His adde; cum victor iam hostes sibi subiecerit, obtinere respectu illorum absolute personam iudicis, atque posse eos secundum meritum punire etiam morte. In his tamen omnibus, quantum fieri potest, oportet victorem esse memorem Christianæ clementiæ, tum in spoliatiōne bonorum, ac libertatis, præsertim innocentium, tum etiam in occisione nocentium. Hinc quando multi ex victis sunt meriti mortem; etsi eos sine vera iniustitia possit omnes occidere, hoc tamen communiter saperet crudelitatem, ac esset grauiter reprehensibile: nisi in particulari aliquo casu putaretur ad fines aliquos maximi momenti esse necessarium, vt si illi non posset tunc in custodiis seruari; & dimissi crederentur omnia turbaturi. Alias aliquibus aut nocentioribus, aut forte delectis priuatis, reliquis parcen-

dum; ita saltem vt poena mortis in minorem mutetur.

RESOL. XI.

Si cum consensu Principis vassallus magnam inferat iniuriam in alium Principem qui tamen omnem iniuriam satisfactionem respiciet, nisi illi auferatur ad eum morte plebendum sibi daretur, quod aliter Princeps negaret, an inquam, in tali casu bellum contra eum iuste indicare possit? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 8.

§. 1. **D**E hac quæstione curiositatis causa à quibusdam interrogatus fui occasione cuiusdam casus in praxi, vt ferebatur, occurrentis. Ex affirmatiuè videtur respondendum. Primò, quia laesus in casu est verus & directus iudex læsionis: ergo habet absolute ius, vt morte puniatur; nec tenetur aliam satisfactionem recipere: & idem potest alium Principem belle cogere, vt permittat ius suum in iniuriam exequi. Hinc Bañes in 2. 2. quæst. 42. art. 1. dub. conclus. 4. aserit Principem iniuriam passum esse directum iudicem illam inferentis. Vide etiam Locum *disp. 49. num. 6. disp. 52. num. 3. & disp. 53. numer. 13.* Vnde ex his in *lib. Iudicium, cap. 20.* Illicite iuste bellum indixerunt Beniamitis, quia noluerunt tradere necandos Gabaonitas reos maximi fœderis. Bellum enim est actus vindictiue iustitiæ; ergo dicendum est bellantem non solum reparationem sui honoris, & securitatem in futurum intendere posse; sed etiam dubitam poenam iniuriati bus infligere.

2. Verùm ego tunc addixi Coninch, *disp. 31. de Bello, dub. 2. num. 209.* & sequent. contrariam intentionem tenentem: quia Princeps, qui passus est iniuriam, non est superior eius, qui intulit, vt ab auerfariis supponitur. Ergo non potest illum proprie punire, & consequenter non potest ad hoc prætextu consequendum illi bellum indicare: nam alias sequeretur regem aut eius nobiles, quando iniurias aliis Regi intulerunt, licet aliam iustam satisfactionem offerrent; nihilominus tenci se ipsos offerre necandos alteri Regi id petenti; sed hoc dicere videtur absurdum. Ergo, &c.

3. Ad exemplum Israelitarum dicendum est indidisse Beniamitas punire, tanquam sibi subiectos, quia cum omnes tribus constituerent vnum populum, singulae erant reliquæ communitati subiectæ. Non nego tamen primam sententiam esse probabilem, quam tueretur Castr. Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. punct. 3. n. 15.* & ante illum Molinæ *in sup. tom. 1. disp. 2. disp. 103.* vbi inter alia sic ait. Quando verò aliqui in particulari digni essent morte propter iniuriam oblatam, esto de numero eorum esset Princeps Republicæ, aduersus quam bellum geritur, non credo peccare contra iustitiam, si desistere non vellet à bello, nisi offerrentur, qui digni sunt morte, aut fugiolo, nisi offerrentur, qui digni sunt morte; competens sententia de ea Republica: & cum in reliquis competens satisfactio offerretur, integrum ius ei relinquere interficiendi malefactores illos, ubicumque deprehendere eos potuisset. Peccaret tamen contra ciuitatem, si postulante id recta ratione, & bono vtrinque Republicæ non acceptaret competentem satisfactionem oblatam in rebus aliis.

4. Hoc secundum ex se est manifestum. Primò verò inde mihi persuadere, quod Princeps aut Republica quæ superiorem non habet, non per accidens sed per se habet ius vindicandi iniurias sibi, aut illarum; sed per se ab alieno Principe aut Republica